

Hajdúböszörményi Városi Köztemető
hagyományos, csónak alakú fejfás „C” parcellájára vonatkozó előírások

A területre (C parcellában) a védelem szempontjából az alábbi előírásokat és kötelezettségeket kell betartani a köztemetés megvalósítása érdekében:

I. Fejfák fő jellemzői:

- 1./ A fejfák alakja, mérete aránya során az alábbiakat kell szem előtt tartani
csónak alakú fejfák fő jellemzői:

Három fő részre tagolható: fej, törzs, láb. A fejrész három oldalon csapott, mely – az elhunyt nemére jellemző – csúcscsúcsban végződik. A fejrészt az „oszlopos” törzstől a fő nézetten *eresz* választja el, ami egyen lezárja, elválasztja az egyik részt a másiktól, illetve megóvjá a törzsen lévő rész feliratát a rácsorgó csapadéktól.

A síkdíszítmények kizárólag a fejfa előoldalán, kis részt a törzs táblás részén kapnak helyt.

A láb díszítmény nélküli.

A fej – törzs részek aránya 1/3:2/3. A fejfák méreteiben és alakjában egyaránt kifejezést kap az elhunyt kora, neme és vagyoni helyzete. Az elhunyt gyermekek minden esetben kisebb, vékonyabb fejfát kap, mint a felnőttek.

A nők fejfaként – ha páros sírhelybe temetkeztek – mindig alacsonyabb fejfát kapnak, mint a férfiak. A páros temetkezés esetében a feleség sírjele a férfi sírjének a bal oldalára kerül.

A fejfák csúcscsúcsdíszítménye is jelzi az elhunyt nemét.

Az életkor kifejezésére a méret mellett a fejfák színezése is jellemző.

- 2./ Csúcscsúcsok

A csúcscsúcsok szempontjából három változat az elfogadott:

- csúcscsúcs (férfiak és nőknek egyaránt)
- kontyos (kizárólag nőknek)
- csíkjas (kizárólag férfiaknak)

csúcscsúcs fejfa:

A csúcscsúcs fejfa felső csúcscsúcsa éles csúcsban végződik.

csíkjas fejfa:

Fő, egyben meghatározó eleme a szívalak vagy a fordított szívalak használata, mely csak a férfi elhunyt jelölésére szolgál.

kontyos fejfa:

A kontyos fejfát kizárólagosan nő sírjeleként használt. A megformálás használata a „tulipán” alakú női szimbólum nem csak a fejfa csúcscsúcsdíszében, de a homlokzati rész ornamentikájában is kifejezést kap.

A fejrész homlokzatának keretes díszítményei:

A fejfa fejrészének körvonalát keretes díszítmények gazdagítják, mely az öncélú díszítés mellett a fejrész központi motívumának kiemelésére is szolgál.

Megkülönböztetjük az egy részletű, csak a fejrész körvonalát követő díszítményeket és a kettő- vagy több részletű kereteket.

Egyszerű keret:

- a.) egyszerű fordított szív alakú keret
- b.) kettős egyenes vonalú keret, mely az eresz központjából indul
- c.) az ún. magyarbajuszból kiinduló egyvonalas keret
- d.) spirálból kiinduló hullámvonalba folytatódó és szimmetrikus spirálba végződő keret
- e.) egyenes vonalú keret, a két oldalon spirál indítással, közte egyszerű hullámvonal
- f.) minden oldalán hullámvonalas díszítmény a csúcsrészen még egyszer megjelenő motívummal

Két- vagy több részletű keret:

- a fejrészen kettős vonalú keretben – a csúcs két oldalán – egyes hullámvonal
- kettős keretben a fej két oldalán egyes hullámvonal, eresz vonalában X díszítménnyel
- a fej két oldalán kettős keretben, kettős hullámvonallal, az eresz felőli részen X díszítmény
- a fejrészen hullámvonalas keret, a csúcsnál hullámvonalas motívum
- a fej két oldalán hullámvonalas díszítmény, az eresz részen magyarbajuszból kiinduló díszítmény
- a fejrészen keretes inda motívum vagy a fej felső harmadán egymás keresztező inda motívum
- a fej felső harmadánál egymást keresztező tövises át
- a fejrész két oldalán a csúcsban egymásba futó kettős levelű inda
- egyéb keret formátumok

A fejfa fejrészének középpontos fő motívumai:

A fejfa fej részének fő, egyben központi motívuma a fűzfa vagy egyszerűbb formájában az inda motívum.

Az inda motívum kiinduló pontja az egy vésetű föld jelzés vagy a cserép edény különböző formátumai. A fűzfa ábrázolása a stilizált egy vésetű törzssel rendelkezőtől kezdve, a gazdagabb kialakítású 3-7-9 elágazású fűzfáig terjed.

A fűzfa törzse egyvésetű, kettős hullámvonalú vagy törzsábrázolású is lehet. A lomb korona megformálása a stilizált ágtól a leveles ágig terjed.

Fűzfa motívumok:

A fűzfa motívumok általánosan kettős gyökérből kiinduló törzsből nőnek ki vagy különböző megformálású „föld” domb jelzésből, ami lehet hullámvonal, egyes vagy kettős domb, alatt gyökér jelöléssel. A lombotat vagy csak stilizált ágak vagy leveles ágak jelölik.

Eresz motívumok:

Az eresz díszítéssel kizárólagosan a felső díszített. Az alsó eresz díztelen, s lefelé csapott.

Az ereszek lehetnek egyes, kettes vagy több lépcsősek. A több lépcsős eresz mindig a fejrész lapjába mélyül. Fő alkalmazási formák a $V \cap U \cdot x$ csipkésítés, a magyarbajusz, mely motívum a fej homlokzati részének eresz felőli alsó részén, az élen is megjelenik.

A törzs (tábla) felirata:

Ezen a részen szerepel a szokásos ABFRA, ABFTRA, rövidítése: A Boldog Feltámadás Reménye Alatt – utána az elhunyt adatai következnek. A személyes adatokat követhetik az ún. sírversek

A záró formula mintegy lezárásképpen a belenyugvást, megnyugvást hivatott kifejezni.

3./ Fejfák színe

Az elhalálozott korának előre haladtával a fejfák színét egyre sötétítve kell kialakítani.

A fejfák színe a halál módjáról, illetve a halott koráról ad felvilágosítást.

A fehér vagy kék a fiatalok színe, így a középkorú halott a barna szín árnyalatait kaphatja – a korral együtt egyre sötétedő – míg az idős elhunyt minden esetben fekete színű fejfát kap.

A fejfa nagyságát, méretét meghatározhatta a kor is – fiatal gyermekek sírjain – vékonyabb és kisebb kialakítású fejfák is kialakíthatók

A nem református vallású elhunytaknál engedélyezett a fejfa fej részén – a fejfa anyagában – a vallási hovatartozást szimbolizáló kereszt megjelenítése.

4./⁶ Sírhanth

A hant területén a hant megformálására kizárólagosan természetes talaj használható fel.

A hant elkerítésére fából készült keret emelhető, amelynek magassága a talajszinttől számított 0,3 méter lehet. A hanton és környezetében más mesterségesen épített felépítmény nem helyezhető el, se koszorú-, se virágtartó. A hant megformálásában az egyszerűség, azáltal a természetes környezetbe való beleolvadás az elsődleges cél, természetesen a hant ápoltságának megőrzésével. A sírhanth és környezetének elsődleges gondozási módját a fa, vagy a borostyán ültetése határozza meg. A borostyán mind a sírhantra, mind a fejfa tövére ültethető.

A sírhanth formái:

A sírhanth végleges formáját egy év elteltével lehetséges kialakítani, addig bizonyos fokú süllyedésre kell számítani. A területünkön szokásos hant méretei a következők: 190 X 80 X 30 cm.

II. A fejfa készítése:

A fejfák készítésének első fázisa a fa kiválasztása.

A fejfák kidolgozása, azok megformálása faragással, hasítással történik meg a formák *nagyolásával*.

A fejfák kinagyolását követi a halott nemének megfelelő csúcscsész megformálása.

A fejfa *táblájának* kialakítását követően – az úgynevezett törzsön – képzett sík felület kerül kialakításra. Erre a felületre kerülnek a halott adatai. A *tábla* kialakítása során mind az *ereszt*, mind a törzset lezáró rész nem függőlegesen, hanem *srégen* alakítható ki.

Az eresz bevágását minden esetben felfelé, míg a tábla alját lefelé kell faragni; ami a tábla vésett szövegének a védelmét szolgálja. Az előredöntött helyzetben elhelyezett fejfa eresz része megakadályozza, hogy a fejrésről lecsorgó csapadék a tábla vésését kikezdje.

A fejfa fő vonásainak kialakítását követően következik a fejfa festése.

⁶ Módosította a 21/2014.(VI.26.) Önk. rendelet. Hatályos: 2014. július 01. napjától.

A kellő szín elérése után és a száradást követően a díszítések és a tábla feliratának kivésése következik.

A fejfa fő méretei:

- a.) a fejfa magassága: 68-80-90 cm
- b.) a törzs magassága az eresz és a láb között: 75-80-90 cm
- c.) a törzs (tábla) szélessége az eresznél: 12-25-30 cm
- d.) a láb magassága: 70-120 cm
 - a láb, egész nagyságában meghagyva, az alsó eresz szélessége,
 - mélysége a törzs eredeti vastagsága által meghatározott
- e.) a tábla szélessége: 15-20-25 cm
- f.) a fej dőlésszöge: 15-20 fok
 - az eresz magasságától a törzs vonalához képest
- g.) az eresz mélysége: 1-2 cm
 - a felső eresz minden esetben a táblához viszonyítva felfelé csapott, míg az alsó a láb irányába hosszan lefelé csapott

Fejfákat – a védett területre – tekintet nélkül bárki készíthet, ha az megfelel a védelem szempontjából előírt követelményeknek.